

Luonnos: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021-2027 annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021-2027 (1125/2021), jotta rahastojen avustusasioiden käsittely voidaan hoitaa sähköisen tietojärjestelmän kautta.

Lainsäädäntöön tehtävillä muutoksilla säädettäisiin muun muassa tarvittavista muutoksista avustuksen ja maksamisen hakemisessa sekä varauduttaisiin siihen, että tietojärjestelmässä olevia tietoja voidaan siirtää ja luovuttaa teknisen rajapinnan avulla. Lisäksi säädettäisiin tietojärjestelmässä käsiteltävistä tiedoista sekä sitä käyttävistä tahoista, rekisterinpitäjästä, ja siitä, mikä taho on vastuussa tietojärjestelmästä tiedonhallintalain mukaisesti. Ehdotuksessa säädettäisiin myös vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta tietojärjestelmää käytettäessä.

Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston niin sanottu yleisasetus (EU) 2021/1060 edellyttää sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän käyttöä avustuksen saajien ja rahastojen hallinnoinnista vastaavien viranomaisten välillä viimeistään 1.1.2023 lukien.

Lakimuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Sisäasioiden alalle on perustettu Euroopan unionin ohjelmakaudella 2021–2027 kolme rahastoa: turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto, sisäisen turvallisuuden rahasto sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukiväline osana yhdennetyn rajaturvallisuuden rahastoa (jäljempänä sisäasioiden rahastot). Sisäministeriö toimii sisäasioiden rahastojen hallintoviranomaisena Suomessa ja vastaa mm. rahastojen ohjelmien täytäntöönpanosta ja hallinnoinnista.

Hallituksen esityksen pohjana on täydentävää sääntelyä edellyttävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EU) 2021/1060 (jäljempänä Euroopan unionin yleisasetus). Sisäasioiden rahastoja koskevalla Euroopan unionin yleisasetuksella annetaan yleiset, kaikkia rahastoja koskevat varainhoitosäännöt. Yleisasetuksessa säädetään myös tuensaajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten tiedonvaihdesta.

Esityksen lähtökohtana oleva Euroopan unionin yleisasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Kansalliseen lakiin on kuitenkin tarpeen ottaa säännökset siitä, että avustusta ja maksamista haetaan tietojärjestelmässä ja vain erikseen hallintoviranomaisen salliessa hakeminen voidaan tehdä erillisellä lomakkeella. Lisäksi halutaan varautua siihen, että tietojen siirtoja voidaan tehdä eri järjestelmien välillä myös rajapintojen avulla. Kansallisessa laissa on tarpeen säätää tietojärjestelmässä käsiteltävistä tiedoista sekä järjestelmää käyttävistä viranomaisista, rekisterinpitäjästä ja siitä, että sisäministeriö vastaa tietojärjestelmästä lain julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) mukaisesti. Ehdotuksessa säädettäisiin myös vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta tietojärjestelmää käytettäessä ja tarvittavista siirtymäsäännöksistä.

Hallituksen esitys ja sisäasioiden rahastot liittyvät pääministeri Marinin Osallistava ja osaava Suomi -hallitusohjelman Eurooppa-politiikkaa koskeviin kirjauksiin ja erityisesti kirjauksiin "Suomi kokoaan suurempi maailmalla" ja "Turvallinen oikeusvaltio Suomi". Sisäasioiden rahastojen avustusasioiden hallinnointi ja käsittely sähköisen tietojärjestelmän avulla tehostaa rahastojen toimeenpanoa.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio antoi toukokuussa 2018 ehdotuksen monivuotisesta rahoituskehyksestä vuosiksi 2021—2027 sekä ehdotuksen yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä yhteistyössä hallinnoitaville rahastoille. Yleisasetusehdotusta koskien komissio antoi kaksi muutettua ehdotusta; tammikuussa 2020 annettiin muutettu ehdotus (COM (2020) 23 final) koskien yleisasetukseen lisättäviä oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskevia yleisiä säännöksiä ja rahoitussääntöjä. Toukokuussa 2020 yleisasetuksesta annettiin muutettu ehdotus (COM (2020) 450 final) osana komission elvytyspakettia.

Yleisasetus hyväksyttiin kesäkuussa 2021 ja se tuli voimaan 1.7.2021.

https://www.riksdagen.fi/FI/vaski/Kasittelytiedot/Valtiopaivaasia/Sivut/U_81+2018.aspx

Hallituksen esityksen valmistelu

Sisäministeriö asetti 10.1.2022 lainsäädäntöhankkeen valmistelemaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset, joilla mahdollistetaan sähköisen asiointi- ja käsittelyjärjestelmän käyttöönotto Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen ohjelmien toimien avustusten käsittelyssä.

Hankkeen tavoitteena oli valmistella tarvittavat muutokset kansalliseen lakiin sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021-2027 (1125/2021), jäljempänä *rahastolaki*. Lainsäädäntöön tehtävillä muutoksilla säädettäisiin tietojärjestelmään tallennettavista tiedoista, digitaalisesta avustusmenettelystä, vahvasta sähköisestä tunnistautumisesta, tietojärjestelmän tietojen saannista ja luovuttamisesta, tietojärjestelmään tallennettujen tietojen julkisuudesta ja julkaisemisesta sekä henkilötietojen tallentamisesta ja säilyttämisestä.

Tarvittavat lainsäädännön muutostarpeet ovat tarkentuneet työn kuluessa.

Valmistelu toteutettiin virkatyönä sisäministeriön kansainvälisten asioiden yksikössä.

Työn lähtökohtana oli edellä mainittu Euroopan unionin yleisasetus.

Lakimuutos ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa:

<https://intermin.fi/hankkeet/hankesivu?tunnus=SM002:00/2022>

Perustuslain 14 §:n 4 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Työn kuluessa tätä velvoitetta on toteutettu järjestämällä lausuntokierros xx.5.-xx.6.2022. Sisäministeriö on tiedottanut hankkeesta sisäasioiden rahastojen nettisivuilla. Hankkeen valmistelun yhteydessä on kuultu asiantuntijoita.

Esityksen vaihtoehtojen ja vaikutusten arviointi tehtiin virkatyönä hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä.

Ehdotettavalla lakimuutoksella ei ole vaikutuksia Ahvenanmaan maakuntaan.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Yleisasetuksen 69 artiklassa säädetään, että jäsenvaltion on varmistettava, että tuensaajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välinen tiedonvaihto toteutetaan kokonaisuudessaan sähköisten tiedonvaihtojärjestelmien avulla yleisasetuksen liitteen XIV mukaisesti. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on edistettävä sähköisen tiedonvaihdon etuja ja annettava tuensaajille kaikki tarvittava tuki tältä osin. Liitteessä on annettu tarkemmat säännöt mm. sähköisten tiedonvaihtojärjestelmien ominaisuuksista sekä asiakirjojen ja tietojen toimittamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä kaikessa tiedonvaihdossa.

Liitteen XIV mukaan ohjelmasta vastaavien viranomaisten on varmistettava tietoturvan, tietojen koskemattomuuden ja luottamuksellisuuden sekä käyttäjien todentamisen varmistaminen EU:n yleisasetuksen mukaisesti. Ohjelmasta vastaavien viranomaisten on varmistettava tietojärjestelmän saatavuus ja toiminta tavanomaisen virka-ajan aikana ja sen ulkopuolella (teknisiä kunnossapitotoimia lukuun ottamatta). Lisäksi viranomaisten pitää varmistaa, että järjestelmän tavoitteena on hyödyntää loogisia, yksinkertaisia ja intuitiivisia toimintoja ja rajapintoja. Liitteessä annetaan myös tarkempia sääntöjä siitä, millaisia toimintoja tietojärjestelmän on sisällettävä ja millaisia teknisiä ominaisuuksia sillä on oltava. Ohjelmasta vastaavien viranomaisten on varmistettava tietojen järjestelmään tallentaminen ja järjestelmässä säilyttäminen siten, että tuensaajien 74 artiklan 2 kohdan mukaisesti toimittamien maksatushakemusten hallinnon varmennukset ja tarkastukset ovat mahdollisia. Viranomaisten on myös varmistettava yksilöiden yksityisyyden ja henkilötietojen suojan sekä oikeushenkilöiden kaupallisten tietojen luottamuksellisuus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY ja asetuksen (EU) 2016/679 mukaisesti (EU:n yleinen tietosuoja-asetus).

Yleisasetuksessa säädetään, että hallintoviranomainen voi tuensaajan nimenomaisesta pyynnöstä poikkeuksellisesti hyväksyä tiedonvaihdon paperimuodossa, sanotun vaikuttamatta hallintoviranomaisen velvollisuuteen kirjata ja tallentaa tietoja 72 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti. Mainitun artiklan kohdassa säädetään, että hallintoviranomaisen tehtävänä on kirjata ja tallentaa sähköisesti kustakin toimesta tiedot, joita tarvitaan seurantaa, arviointia, varainhoitoa, varmennuksia ja tarkastuksia varten liitteen XVII mukaisesti, ja varmistaa tietojen turvallisuus, eheys ja luottamuksellisuus ja tietojen käyttäjän todentaminen. Liitteessä avataan tarkemmin kirjattavat ja tallennettavat tiedot.

Yleisasetuksessa säädetään, että sisäasioiden rahastoista avustettavien ohjelmien osalta sähköistä tiedonvaihtojärjestelmää koskevaa vaatimusta sovelletaan 1.1.2023 lukien.

Yleisasetuksen liitteessä XI säädetään, että hallinto- ja valvontajärjestelmän keskeinen vaatimus on mm. se, että hallintoviranomainen varmistaa, että käytössä on luotettava sähköinen järjestelmä tietojen keräämiseksi, tallentamiseksi ja säilyttämiseksi seurantaa, arviointia, varainhoitoa, varmennuksia ja tarkastuksia varten,

mukaan lukien asianmukaiset prosessit tietoturvan, tietojen koskemattomuuden ja luottamuksellisuuden varmistamiseksi ja käyttäjien todentamiseksi.

3 Nykytila ja sen arviointi

Ohjelmakaudella 2014-2020 Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen (EUSA-rahastot) käytössä on ollut ns. EUSA-järjestelmä. Se on ollut rahastojen tukemien hankkeiden ja toimien hallintaan tarkoitettu selainpohjainen tietojärjestelmä. EUSA-rahastojen haku- ja hallintoprosessien sähköistämällä nopeutettiin ja tehostettiin merkittävästi hakemus- ja raportointiprosesseja ja parannettiin niiden laatua. Järjestelmässä on laadittu tukihakemukset, tukipäätökset ja niiden muutoshakemukset sekä maksatushakemukset ja -päätökset. Myös raportointi on hoidettu järjestelmän kautta. Järjestelmä on mahdollistanut kokonaan sähköisen asioinnin vahvaa sähköistä Suomi.fi-tunnistusta käyttäen. Suomi.fi-palvelun tietoturva vastaa Digi- ja väestövirasto. Järjestelmällä on virallinen sertifikaatti ja se käyttää 256-bittistä SSL-salausta.

EUSA-järjestelmän kehitys perustui Poliisin sähköisen asioinnin ratkaisuun. Käsittelyjärjestelmä rakennettiin sisäministeriön asianhallintaratkaisu Actan päälle. Järjestelmä on ollut hallinnon turvallisuusverkon sisällä (ns. TUVE-verkko), eli asioinnin ja käsittelyn välissä on ollut turvaväyläpalvelu, josta on vastannut Poliisin informaatioteknologiakeskus (POL IT-keskus) sekä Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus (Valtori). Järjestelmäkokonaisuuden ylläpidosta on vastannut niin ikään POL IT-keskus ja Valtori.

EUSA-järjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa 2015 ja sen elinkaari päättyy viimeistään vuonna 2024, kun kaikki ohjelmakauden 2014-2020 hankkeiden viimeiset raportit on käsitelty. EUSA-järjestelmästä tehtiin käyttäjäkysely vuonna 2017, jonka pohjalta järjestelmää on kehitetty vuosien aikana.

Käytössä ollut järjestelmäkokonaisuus ei sovellu käytettäväksi ohjelmakaudella 2021-2027 mm. sen vuoksi, että asiointialustan taustatuote on teknisesti vanhentunut. Lisäksi sisäministeriö on siirtynyt käyttämään valtioneuvoston yhteistä asianhallintajärjestelmää.

Ohjelmakauden 2021-2027 alussa hallintoviranomainen on järjestänyt rahastojen haut tietojärjestelmän ulkopuolella tehtävänä erillisenä sähköisenä lomakehakuna. Hakuun liittyvien tietojen käsittelyssä hallintoviranomainen on käyttänyt valtioneuvoston yhteistä asianhallintajärjestelmää. Ilman rahastojen tarpeisiin kehitettyä tietojärjestelmää tapahtuva hakemusten käsittely on aiheuttanut lisätyötä hallintoviranomaiselle ja avustuksen hakijoille.

3.1. Tiedonhallinta, tietojen säilytys, tietojen saanti ja luovuttaminen sekä salassapitovelvoitteet

Ohjelmakautta 2021-2027 koskevan rahastolain mukaisesti sisäasioiden rahastoja koskevat tiedot käsitellään sisäministeriön käyttämässä valtioneuvoston yhteisessä asianhallintajärjestelmässä. Asianhallintajärjestelmää käytetään Euroopan unionin lainsäädännössä ja rahastolaissa säädettyjen ohjelmaa ja toimeenpanosuunnitelmaa koskevien tehtävien hoitamiseen.

Hallintoviranomainen käsittelee asianhallintajärjestelmässä Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyt ohjelmaa, sen hallinnointia, seuranta ja valvontaa koskevat tiedot sekä ohjelmaa koskevan toimeenpanosuunnitelman. Lisäksi asianhallintajärjestelmässä käsitellään avustuksen hakijaa ja saajaa, avustettavaa hanketta tai toimintaa, avustuspäätöstä, avustuksen maksamista ja raportointia, suoritettuja tarkastuksia ja takaisinperintää koskevat tiedot. Asianhallintajärjestelmään tallennetuista tiedoista muodostuu hallinto- ja tarkastusviranomaisen yhteinen tietovaranto ja hankehallinnon sähköinen viranomaisarkisto.

Käytettäessä valtioneuvoston yhteistä asianhallintajärjestelmää, ei voimassa olevassa laissa ole ollut tarvetta säätää tiedonhallinnasta tai rekisterinpitäjästä. Asianhallintajärjestelmään tallennettavien tietojen julkisuudesta tai tietosuojasta ei myöskään säädetä erikseen voimassa olevassa laissa, koska niihin sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) sekä EU:n tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia (1050/2018).

Valtioneuvostosta annetun lain 2 §:n 3 momentissa säädetään, että valtioneuvoston kanslia toimii valtioneuvoston ja sen ministeriöiden yhteiseen toimintaan ja toimintatapoihin sekä yhteisiin tietovarantoihin ja tietojärjestelmiin liittyvän tiedonhallinnan osalta julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019) tarkoitettuna tiedonhallintayksikkönä ja vastaa tältä osin tiedonhallinnasta ja mainitun lain 13 §:n 2—5 momentissa, 14—18 §:ssä ja 5 luvussa viranomaiselle säädettyistä tehtävistä. Valtioneuvoston kanslia ohjaa ja yhteensovittaa yhteisiin hallinto- ja palvelutehtäviin sekä yhteiseen tiedonhallintaan liittyviä toimintatapoja.

Tietojen säilyttämisestä on säädetty EU:n yleisasetuksessa sekä rahastolaissa. Näiden osalta ehdotuksessa ei esitetä muutoksia.

Tietojen saannista ja luovuttamisesta on säädetty voimassa olevan rahastolain 25 §:ssä. Tietojen salassapitoon ja tietojen julkisuuteen sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Tältä osin esityksessä ei ehdoteta muutoksia.

3.2. Henkilötietojen käsittely ja tietosuoja

Voimassa olevan rahastolain mukaisesti sisäasioiden rahastoja koskevat tiedot käsitellään valtioneuvoston yhteisessä asianhallintajärjestelmässä. Järjestelmässä saa käsitellä myös henkilötietoja. Sisäministeriö toimii rekisterinpitäjänä asianhallintajärjestelmässä tallentamiensa henkilötietojen osalta. Henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia. Henkilötietojen käsittelyssä sovelletaan tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti tietojen minimointiperiaatetta. Henkilötietojen käsittely on tarpeen yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c-alakohdan mukaisesti rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Euroopan unionin yleisasetuksen 4 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot saavat käsitellä henkilötietoja ainoastaan silloin, kun se on tarpeen yleisasetuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi erityisesti seurantaa, raportointia, viestintää, julkaisemista, arviointia, varainhoitoa, varmuuksia ja tarkastuksia varten sekä tarvittaessa osallistujien tukikelpoisuuden määrittämistä varten. Henkilötietoja on käsiteltävä Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti.

Henkilötietoja ovat esimerkiksi avustuksen hakijan ja saajan ja sen yhteyshenkilön nimi, sähköpostiosoite ja puhelinnumero, avustuksen hakijan ja saajan tosiasiallisten omistajien nimet ja henkilötunnukset, hankkeiden ohjausryhmien kokoonpanoa koskevat tiedot, hakemusten ja raporttien yhteydessä olevat palkkatiedot ja muut hakijan ja avustuksen saajan hakemukseen ja raporttiin sisällyttämät henkilötiedot. Käsiteltävät henkilötiedot eivät ole tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021-2027, jotta rahastojen ohjelmien avustusasioiden asiointi ja käsittely voidaan hoitaa sähköisen tietojärjestelmän kautta. Velvoite tietojärjestelmän käyttöön tulee Euroopan unionin yleisasetuksesta ja sisäasioiden rahastojen osalta yleisasetus edellyttää sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän käyttöönottoa viimeistään 1.1.2023 lukien.

Tietojärjestelmän käyttöönotto edellyttää muutoksia niihin Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevan rahastolain pykäliin, jotka koskevat avustuksen hakemista, maksamisen hakemista ja raportointia, tietojen saantia ja luovuttamista sekä tietojen käsittelyä. Ehdotettavassa laissa olisi tarpeen säätää tietojärjestelmän rekisterinpitäjästä ja siitä, että sisäministeriö vastaa tietojärjestelmästä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisesti.

Tarkennuksia ehdotetaan myös muutoksenhakua koskevaan pykälään oikaisuvaatimuksen tekemisen osalta sekä siirtymäsäännöstä siitä, missä järjestelmässä ennen lakimuutoksen voimaantuloa vireille tulleet asiat käsitellään loppuun.

4.1.1. Tiedonhallinta ja salassapitovelvoitteet

Uuden tietojärjestelmän käyttöönottamisen yhteydessä on tarpeen säätää järjestelmän rekisterinpitäjästä, koska tietojärjestelmässä käsitellään henkilötietoja. Rekisterinpitäjä vastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta koko käsittelyn elinkaaren ajan ja sillä on vastuu tietosuojasäännösten noudattamisesta. Sisäministeriö toimisi tietojärjestelmän rekisterinpitäjänä ja vastaisi tietojärjestelmästä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisesti. Sisäministeriö omistaisi tietojärjestelmän ja vastaisi siitä, että tietojärjestelmä täyttää jäsenvaltiolle yleisasetuksessa sekä rahastolaissa säädetyt lakisääteiset edellytykset. Koska järjestelmää käyttää sekä hallinto- että tarkastusviranomainen, olisi selvyuden vuoksi perusteltua, että sisäministeriön vastuuasema todetaan laissa erikseen.

Tietojärjestelmällä ei ole tiedonhallintalain 2 luvun tarkoittamia vaikutuksia viranomaisen tehtäviin, toimintaprosesseihin tai tietovarantojen tietoihin tai palveluihin. Muutoksen myötä ei synny tiedonhallintalain 12 §:n tarkoittamia tehtäviä, jotka edellyttäisivät pääsyä tietoihin tai toimitiloihin, joiden osalta luotettavuus olisi arvioita.

Uudistus muuttaa tietojärjestelmään kirjautumistapaa hallintoviranomaisen osalta. Aiempi AD-kirjautumiseen perustuva tapa käyttää EUSA-järjestelmää muuttuu Suomi.fi-valtuutukseksi myös viranomaiskäyttäjien osalta. Hallintoviranomaisen käyttäjien valtuutukset järjestetään niin, että valmistelijoiden ja päätöksentekijöiden oikeudet järjestelmään eriytetään toisistaan tiedonhallintalain 16 §:n mukaisesti.

Järjestelmässä ei käsitellä turvaluokiteltua tietoa. Jos avustuksen saajilla on tarve toimittaa hallintoviranomaiselle turvaluokiteltua tietoaineista, järjestetään tämän vastaanottamiselle poikkeusjärjestely sisäministeriön kirjaamoon ja sitä kautta Valtioneuvoston asianhallintajärjestelmään. Tietojen salassapitoon ja tietojen julkisuuteen sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Tältä osin esityksessä ei ehdoteta muutoksia.

4.1.2. Henkilötietojen käsittely

Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan EU:n yleistä tietosuoja-asetusta. Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötiedoilla tarkoitetaan tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja. Tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella.

Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan toimintoa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti, kuten tietojen keräämistä, tallentamista, järjestämistä, jäsentämistä, säilyttämistä, muokkaamista tai muuttamista, hakua, kyselyä, käyttöä, tietojen luovuttamista siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittamista tai yhdistämistä, rajoittamista, poistamista tai tuhoamista.

Käsitellessään tietojärjestelmässä avustushakemuksia ja raportteja sekä raporttien yhteydessä olevia maksamista koskevia hakemuksia hallintoviranomainen käsittelee myös henkilötietoja kuten nimitietoja, henkilötunnuksia, kansalaisuustietoja ja palkkatietoja. Henkilötietoja voisivat olla esimerkiksi avustuksen hakijan, saajan ja niiden yhteyshenkilön nimi, sähköpostiosoite ja puhelinnumero, avustuksen hakijan ja saajan tosiasiallisten omistajien nimet ja henkilötunnuksot, hankkeiden ohjausryhmien kokoonpanoa koskevat tiedot sekä hakemusten ja raporttien yhteydessä olevat palkkatiedot ja muut hakijan ja avustuksen saajan hakemukseen ja raporttiin sisällyttämät henkilötiedot, kuten esimerkiksi sairauspoissaolon kesto koskeva tieto. Ehdotettavan lakimuutoksen mukaan sisäministeriö toimisi tietojärjestelmän rekisterinpitäjänä.

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelyn on tapahduttava lainmukaisesti, asianmukaisesti ja läpinäkyvästi. Henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten (käyttötarkoitussidonnaisuus), lisäksi tietojen käsittelyssä pitää noudattaa tietojen minimoinnin periaatetta. Tietojen pitää olla täsmällisiä ja henkilötietojen säilytystä on rajoitettava ajallisesti ja käsittelyn tulee turvata tietojen eheys ja luottamuksellisuus. Voimassa olevassa sisäasioiden rahastoja koskevassa rahastolaissa säädetään tarkasti käsiteltävistä tiedoista. Lakiehdotuksessa ei ehdoteta muutoksia käsiteltävien tietojen sisältöön. Ehdotus koskisi sitä, että kyseisiä tietoja käsiteltäisiin jatkossa uudessa tietojärjestelmässä.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa säädetään henkilötietojen käsittelyperusteista. Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus perustuisi Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c-alakohdan mukaisesti rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseen. Euroopan unionin yleisasetuksen 4 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot saavat käsitellä henkilötietoja ainoastaan silloin, kun se on tarpeen yleisasetuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi erityisesti seurantaa, raportointia, viestintää, julkaisemista, arviointia, varainhoitoa, varmuuksia ja tarkastuksia varten sekä tarvittaessa osallistujien tukikelpoisuuden määrittämistä varten. Rekisteröidyn oikeuksista säädetään tarkemmin tietosuoja-asetuksen III luvussa. Rekisteröidyn oikeuksien toteuttaminen on rekisterinpitäjän vastuulla. Henkilötietojen suojasta säädetään Suomessa aina lain tasolla.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa säädetään erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä. Artiklan 1 kohdan mukaan on kiellettyä käsitellä sellaisia henkilötietoja, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys. Kiellettyä on myös geneettisten tai biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten tai terveyttä koskevien tietojen taikka luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevien tietojen käsittely. EU:n sisäasioiden rahastojen yhteydessä käsiteltävät henkilötiedot eivät olisi tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja.

4.1.3. Tietojen ja asiakirjojen säilytys

Sisäasioiden rahastojen ohjelmaa, sen hallinnointia, seuranta ja valvontaa koskevat tiedot ja ohjelmaa koskeva toimeenpanosuunnitelma säilytettäisiin myös jatkossa valtioneuvoston yhteisessä asianhallintajärjestelmässä. Valtioneuvoston yhteisessä asianhallintajärjestelmässä säilytettäisiin myös avustuksen hakijaa ja saajaa, avustettavaa hanketta tai toimintaa, avustuspäätöstä, raportointia, avustuksen maksamista, suoritettuja tarkastuksia ja takaisinperintää koskevat asiakirjat ja tiedot.

Asianhallintajärjestelmään tallennettavien tietojen julkisuudesta tai tietosuojasta ei säädettäisi erikseen, koska niihin sovellettaisiin lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta sekä EU:n tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia.

Uudistus ei aiheuta muutoksia viranomaisen asiakirjojen säilytystarpeisiin tai -tapoihin. EU:n sisäasioiden rahastojen asiakirjallisen tiedon säilytysajat on määritelty valtioneuvoston tiedonhallintasuunnitelmassa, joka on Kansallisarkiston hyväksymä. Järjestelmässä käsiteltävät asiakirjat ovat määräjän säilytettäviä ja tyyppillinen säilytysaika on 20 vuotta. Asiakirjallisen tiedon säilymistä varmistamiseksi asiakirjat säilytetään Valtioneuvoston asianhallintajärjestelmässä.

4.1.4. Rahoitus

Järjestelmän rakentamisen ja kehittämisen edellyttämät kustannukset on tarkoitus kattaa Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen ohjelmien teknisestä avusta. Kustannuksia katetaan sekä ohjelmakauden 2014-2020 erillismäärärahojen teknisestä avusta, että ohjelmakauden 2021-2027 teknisestä avusta.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotettavat lakimuutokset koskisivat pääasiallisesti EU:n sisäasioiden rahastojen ohjelmien täytäntönnpanosta, hallinnoinnista ja arvioinnista vastaavaa hallintoviranomaista, tarkastuksia tekevää tarkastusviranomaista sekä avustuksia hakevia tahoja. Vaikutukset kohdistuvat siis lähinnä viranomaisiin ja muihin julkisyhteisöihin sekä yksityisoikeudellisiin oikeushenkilöihin. Luonnolliset henkilöt eivät voi hakea avustuksia sisäasioiden rahastoista.

Tietojärjestelmän käyttöönoton tarkoituksena on helpottaa EU:n sisäasioiden rahastoista myönnettävien avustusten hakua, hakemusten käsittelyä, hankkeiden ja toimien hallinnointia ja raportointia sekä raporttien käsittelyä ja helpottaa asiointia hallintoviranomaisen kanssa mahdollistamalla mm. vuorovaikutteiset ja järjestelmän esitäyttämät lomakkeet, automaattiset laskentatoiminnot sekä erilaiset automaattiset upotetut tarkistustoiminnot, joilla vähennetään asiakirjojen ja tietojen toistuvaa vaihtoa niin paljon kuin on mahdollista. Järjestelmä tuottaa myös ilmoituksia, joilla avustuksen saajalle ilmoitetaan, kun tietyt toiminnot voidaan suorittaa. Lisäksi järjestelmässä on seuranta, jonka avulla avustuksen saaja voi seurata hankkeen etenemistä. Järjestelmässä on myös kaikki aiemmin saatavilla olleet tiedot ja asiakirjat, jotka on käsitelty tietojärjestelmässä.

Hallinto- ja tarkastusviranomaiset käyttävät tietojärjestelmää EU:n lainsäädännössä ja rahastolaissa säädettyjen ohjelmien ja toimeenpanosuunnitelmien osalta tehtävien hoitamiseen. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutusta EU:n sisäasioiden rahastoista myönnettävien avustusten määrään, käyttötarkoituksiin tai kohdentumiseen.

4.2.1. Taloudelliset vaikutukset

Uuden tietojärjestelmän rakentaminen on lisännyt hallintoviranomaisen kustannuksia. Tietojärjestelmän hankintakustannuksiksi arvioidaan noin 900 000 euroa. Järjestelmän ylläpidosta aiheutuvat vuosittaiset kustannukset on arvioitu noin 70 000 euron suuruisiksi. Ylläpitokustannuksiin sisältyy tietojärjestelmän käytöstä aiheutuvat lisenssimaksut.

Tietojärjestelmän rakentaminen on aloitettu keväällä 2022. Tietojärjestelmästä aiheutuneet hankintakustannukset tullaan kattamaan vuoden 2022 osalta ohjelmakauden 2014-2020 erillismäärärahojen teknisestä avusta. Kyseinen tekninen apu on jo sisäministeriön käytössä. Tietojärjestelmän ylläpitokustannusten rahoitukseen tullaan käyttämään ohjelmakauden 2021-2027 teknistä apua. Yleisasetuksen mukaan teknisestä avusta korvattava rahaston ohjelman prosenttiosuus on kunkin sisäasioiden rahaston osalta kuusi prosenttia. Teknisen avun maksaminen jäsenvaltiolle sidotaan ohjelmakaudella 2021—2027 ohjelman toimeenpanon edistymiseen siten, että teknistä apua maksetaan prosenttiosuutena komissiolta haetuista maksatuksista. Näin ollen teknisen avun kustannukset tulevat korvautumaan ainakin osin takautuvasti jäsenvaltioille. Riskinä on, että jos ohjelmasta avustetuista toimista ei syntyisi täysimääräisesti kustannuksia tai kustannuksia todettaisiin tukikelvottomiksi, vähentäisi tämä komissiolta haettavia maksatuksia ja samalla teknisen avun määrää. Aiempien ohjelmakausien kokemusten perusteella ohjelmat ovat kuitenkin toteutuneet

miltei täysimääräisesti ja virhetasot ovat olleet matalia, joten riski olisi vähäinen. Suuri osa tietojärjestelmän kustannuksista on katettu ohjelmakauden 2014-2020 teknisestä avusta.

Ennen uuden tietojärjestelmän käyttöönottoa hallintoviranomainen on järjestänyt avustuksia ja raportointia sekä niihin sisältyvien maksamista koskevien hakemusten käsittelyn sähköisenä hallintoviranomaisen hyväksymillä lomakkeilla. Väliaikaisratkaisuna toimivan lomakejärjestelmän rakentamisen kustannusten on arvioitu olevan noin 20 000 euroa. Lomakejärjestelmän rakentamisesta aiheutuneet kustannukset on katettu ohjelmakauden 2014-2020 rahastojen teknisestä avusta.

Järjestelmän käyttööntovaiheessa syntyy kustannuksia tietojärjestelmään tehtävistä muutoksista. Lisäkustannusten tarkka arvioiminen ei ole tässä vaiheessa mahdollista. Tämän vuoksi hallituksen esityksessä lähdetään siitä, että muutokset toteutetaan valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa. Kustannukset katetaan rahastojen teknisellä avulla.

Ehdotettavilla muutoksilla ei ole laajemmin vaikutuksia julkiseen talouteen.

4.2.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Tietojärjestelmän on tarkoitus tehostaa rahastojen hallinnointia ja toimintaprosesseja. Ohjelmakauden alussa ennen uuden tietojärjestelmän käyttöönottoa hallintoviranomainen on järjestänyt rahastojen haut tietojärjestelmän ulkopuolella tehtävänä erillisenä sähköisenä lomakehakuna. Hakuun liittyvien tietojen käsittelyssä hallintoviranomainen on käyttänyt ministeriön asianhallintajärjestelmää. Ilman rahastojen tarpeisiin kehitettyä tietojärjestelmää tapahtuva hakemusten käsittely on aiheuttanut lisätyötä hallintoviranomaiselle ja avustuksen hakijoille.

Ohjelmakaudella 2021—2027 yleisasetuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi ja tietojärjestelmän rakentamiseksi ja kehittämiseksi hallintoviranomainen on varautunut lisäresurssitarpeisiin. Järjestelmän määrittelytyö on aloitettu syksyllä 2021. Vuonna 2022 tietojärjestelmän kehittämiseen on varattu kaksi henkilötyövuotta. Tietojärjestelmän rakentaminen ja kehittäminen vaatii kaikkien hallintoviranomaisessa työskentelevien työpanosta.

Tietojärjestelmä ei vaikuta hallinto- ja tarkastusviranomaisten keskinäisiin tehtäviin tai toimivaltasuhteisiin. Tietojärjestelmän käyttöönotto edellyttää hallintoviranomaiselta resursseja avustuksen hakijoiden ja saajien kouluttamiseen tietojärjestelmän käytössä. Hallintoviranomainen on varautunut työmäärän lisääntymiseen työtehtävien uudelleenjärjestelyillä.

4.2.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset

EU:n yleisasetuksen 69 artiklan 8 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on edistettävä sähköisen tiedonvaihdon etuja ja annettava tuensaajille kaikki tarvittava tuki tältä osin. Uuden tietojärjestelmän käyttöönoton tarkoituksena on helpottaa asiointia ohjelman toimeenpanosta vastaavien viranomaisten ja avustuksen hakijoiden ja saajien välillä.

Uudistus parantaa avustuksen hakijoiden ja saajien mahdollisuuksia asioida sähköisesti, koska asiointipalvelu kattaa hankkeen koko elinkaaren ja mahdollistaa ajantasaisen tiedonvaihdon avustuksen hakijoiden ja saajien sekä viranomaisten kesken. Tavoitteena on käyttäjäystävällisen järjestelmän aikaansaaminen, joka toteuttaa myös saavutettavuuden asettamat edellytykset.

4.2.4. Tiedonhallinnan muutosvaikutukset

Tiedonhallintalain 8 §:n mukaan valtion virastojen ja laitosten on arvioitava tiedonhallintaan vaikuttavien muutosten taloudelliset vaikutukset suunnitellessaan tiedonhallintamallin sisältöön vaikuttavia olennaisia hallinnollisia uudistuksia ja tietojärjestelmien käyttöönottoa. Uuden tietojärjestelmän käyttöönotto ei täytä valtioneuvoston asetuksen lausuntomenettelystä tiedonhallinnan muutosta koskevissa asioissa (1301/2019) 2 §:n mukaisia edellytyksiä. Sisäministeriössä on kuitenkin tehty sisäisesti arvio uuden järjestelmän muutosvaikutuksista.

Toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon.

Uudistuksen yhteydessä olisi mahdollista rakentaa rajapintoja muiden viranomaisten järjestelmiin, mutta järjestelmän käyttöönoton tiukan aikataulun vuoksi mahdolliset YTJ- ja Kaupparekisteri -integraatiot on

siirretty jatkokehitykseen. Arvioitu käyttäjien määrä on varsin vähäinen, joten hyöty organisaatioiden saatavilla olevien tietojen automaattisesta keräämisestä jää vähäiseksi. Organisaatiotiedot tallennetaan järjestelmään omana tietokokonaisuutenaan, jolloin kerran täytetyt tiedot ovat käytettävissä koko rahoituskauden ajan. Rajapintojen käyttö on kuitenkin jatkossa mahdollista.

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutuksia asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon.

4.2.5. Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2102 julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta tuli voimaan 22.12.2016. Saavutettavuusdirektiivissä säädetään julkisen hallinnon verkkopalveluiden saavutettavuuden minimitasosta sekä keinoista, joilla saavutettavuuden toteutumista valvotaan. Saavutettavuusdirektiivin tavoite on edistää kaikkien mahdollisuutta toimia täysivertaisesti digitaalisessa yhteiskunnassa, luoda Euroopan laajuiset yhdenmukaiset minimitason vaatimukset julkisen sektorin verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudelle, parantaa digitaalisten palveluiden laatua ja parantaa Euroopan unionin saavutettavuuden toteuttamisen sisämarkkinoita. Järjestelmän toteutuksessa huomioidaan saavutettavuusdirektiivin vaatimukset asiointiportalissa sekä lomakkeiden ja asiakirjojen muotoilussa.

Saavutettavuusnäkökohtien huomiointi parantaa yhdenvertaisuuden toteutumista avustuksia haettaessa ja hallinnoitaessa. Järjestelmässä asiointi toteutetaan sekä suomeksi että ruotsiksi.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen tietojärjestelmä ohjelmakaudella 2021-2027 oli alun perin tarkoitus toteuttaa yhteisen ja yhtenäisen valtionavustustoiminnan toimintamalliin liittyvän valtionavustustoiminnan tietovarannon ja siihen liittyvien palveluiden kautta. Valtiovarainministeriön johdolla on valmisteltu valtionhallinnon yhteistä avustus- ja käsittelyjärjestelmää. Työn kuluessa kävi selväksi, että EU:n yleisasetuksen asettamat velvoitteet sähköiselle tietojärjestelmälle oli vaikea yhteensovittaa valtionhallinnon yhteisen tietojärjestelmän kanssa. Lisäksi valtionhallinnon yhteinen tietojärjestelmä viivästyi alkuperäisestä aikataulustaan, minkä vuoksi sisäministeriön oli aloitettava uuden oman tietojärjestelmänsä kehittäminen.

Uuden tietojärjestelmän toteutusprojekti käynnistyi keväällä 2021 projektisuunnitelman laadintana ja eri hankintamenettelyvaihtoehtojen kartoituksella. Vaihtoehtoina hankintamenettelylle olivat suunnitteluvaiheessa Hanselin IT-konsultointi 2021 – 2025 dynaamisen hankintajärjestelmän kautta tehtävä kilpailutus, markkinavuoropuhelun perusteella esiin noussut vaihtoehto kilpailutuksen rakentamisesta EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen digitaalisen hallintajärjestelmän (EURA2021) lähdekoodia hyödyntäen sekä liittyminen Valtorin Toimi-palveluun ja sitä kautta ServiceNow-ratkaisuun perustuvan järjestelmän hankinta.

EURA2021-järjestelmän avoimeen lähdekoodin hyödyntämiseen perustuvaa hankintaa selvitettiin työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, mutta selvitystyön jälkeen todettiin, että tämäntyyppisellä toteutuksella ei välttämättä saavuteta toivotun kaltaista synergiaetua kiireisen aikataulun vuoksi. Lisäksi EURA2021-järjestelmän toteutus oli niin pitkällä, ettei uuden sisäasioiden rahastoja koskevan osion sisällyttäminen siihen ollut enää mahdollista.

Valtorin Toimi-palveluun liittyminen ja sitä kautta ServiceNow-ratkaisun hyödyntämisen selvittämiseen liittyvät kysymykset saatiin ratkaistua loppuvuodesta 2021, jonka jälkeen käynnistettiin esiselvitysvaihe. Sisäministeriössä tehtiin kilpailutuksen ja Valtorin palvelujen hyödyntämiseen liittyvien riskien ja hyötyjen analyysit. Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja sääntelevä yleisasetus edellyttää, että tietojenvaihto rahaston viranomaisten ja avustuksen saajien kesken toteutetaan sähköisen tietojärjestelmän avulla viimeistään 1.1.2023 lukien, joten aikatauluriski olisi erittäin suuri.

Uuden tietojärjestelmän on oltava käytettävissä vuoden 2030 vuoden loppuun asti, joten järjestelmän elinkaareen liittyvät riskit oli huomioitava. Toimi-palvelu on käytössä jo useilla valtion virastoilla, esimerkiksi aluehallintovirastojen asiointipalveluissa 2022 alkaen, eikä Valtorilla ole aikeita lopettaa palvelua. Valtori kilpailuttaa Toimi-palvelun toimittajat säännöllisesti, seuraavan kerran vuoden 2022 aikana. Käynnissä olevat projektit tehdään kuitenkin loppuun nykyisen toimittajan kanssa.

Valtorin Toimi-palvelun hyödyt korostuvat myös sopimushallinnan ja tietoturvan sekä toimittajan auditointien näkökulmasta. Kilpailutettaessa järjestelmätoimittajia sisäministeriön ja sisäasioiden rahastojen

hallintoviranomaisen oli huomioitava sopimushallintaan ja tietoturvaan liittyvät osaamis- ja resurssitarpeet. Nykyisellä ohjelmakaudella toimittajiin liittyvä sopimushallinta ja mm. tietoturva-asiat ovat olleet Poliisin informaatioteknologiakeskuksella ja näihin liittyvä hallinnollinen työ sekä vastuu on ollut ulkoistettuna sisäministeriön ulkopuolelle POL IT-keskukselle.

Valtorin ja järjestelmätoimittajan välillä on tehty tietojenkäsittelysopimukset, joissa sovitaan henkilötietojen käsittelyssä sovellettavista toimenpiteistä. Palvelun tietojenkäsittelysopimus noudattaa EU:n yleistä tietosuojasetusta sekä kansallista lainsäädäntöä. Järjestelmätoimittajan tapaan tuottaa palvelua on tehty viranomaisen hyväksymän arviointilaitoksen KPMG IT -sertifioinnin teettämä tietoturva-arviointi VAHTI-ohjeen perustason vaatimusten mukaan hallinnollisen ja teknisen tietoturvallisuuden osalta.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Ruotsi

Viro

Mahdollisesti muitakin maita.

6 Lausuntopalaute

6.1. Lausuntokierroksen lausuntopalaute

6.2. Keskeiset lausuntopalauteen perusteella tehdyt muutokset

7 Säännöskohtaiset perustelut

15 §. Avustuksen hakeminen. Lakiehdotuksen 15 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että avustusta haetaan hallintoviranomaiselta 26 §:ssä tarkoitetussa tietojärjestelmässä tai hallintoviranomaisen erikseen salliessa hallintoviranomaisen hyväksymällä lomakkeella sähköisesti. Avustuksen hakeminen on voimassa olevan rahastolain mukaan ollut mahdollista vain hallintoviranomaisen hyväksymällä lomakkeella. Euroopan unionin yleisasetuksen mukaisesti tuensaajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välinen tiedonvaihto toteutetaan kokonaisuudessaan sähköisten tietojärjestelmien avulla. Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen osalta velvoitetta sovelletaan 1.1.2023 lukien. Momentista 1 ehdotetaan poistettavaksi maininta siitä, että allekirjoitettu hakemus liitteineen on toimitettava hallintoviranomaiselle ja vastaavat vaatimukset on lisätty 4 ja 5 momenttiin.

Pykälän 15 momenttiin 4 ehdotetaan tarkennusta siitä, että hakemus on allekirjoitettava, jos se on tehty hallintoviranomaisen hyväksymälle lomakkeelle. Allekirjoitus voidaan tehdä vahvan sähköisen tunnistautumisen kautta, pdf-muotoiseen asiakirjaan sähköisesti tai fyysisesti.

Pykälän 15 momenttiin 5 ehdotetaan lisättäväksi, että kun hakemus on tehty tietojärjestelmässä siten, että se on hallintoviranomaisen saatavilla, on hakemus tullut vireille. Momentissa säädettäisiin edelleen myös siitä, että hakemus tulee vireille myös silloin, kun lomakkeella sähköisesti tehty hakemus on saapunut hallintoviranomaiselle annetussa määräajassa.

18 §. Maksamisen hakeminen ja raportointi. Lakiehdotuksen 18 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että avustuksen maksamista haetaan hallintoviranomaiselta 26 §:ssä tarkoitetussa tietojärjestelmässä tai hallintoviranomaisen erikseen salliessa hallintoviranomaisen hyväksymällä lomakkeella sähköisesti. Maksamisen hakeminen ja raportointi siirretään myös Euroopan unionin yleisasetuksen mukaisesti uuden tietojärjestelmän piiriin.

25 §. Tietojen saanti ja luovuttaminen. Tietojen saannista ja luovuttamisesta säädetään rahastolain 25 §:ssä. Lakiehdotuksella halutaan varautua siihen, että voimassa olevan rahastolain 25 §:n 1 ja 2 momentin mukaisia tietoja voitaisiin siirtää myös teknisen rajapinnan avulla uuteen tietojärjestelmään. Sen vuoksi ehdotetaan, että lain 25 §:ään lisättäisiin 4 momentti, jossa säädettäisiin, että jos kyseisiä tietoja siirrettäisiin teknisen rajapinnan avulla 26 §:n mukaiseen tietojärjestelmään muusta järjestelmästä, kyseisen järjestelmän (liitännäisjärjestelmä) omistajan on noudatettava Euroopan unionin sisäasioiden rahaston ohjelman tietojärjestelmän sisältövaatimuksia ja tiedonohjaussuunnitelmaa hallintoviranomaisen edellyttämällä tavalla. Liitännäisjärjestelmän omistajan on avattava tekninen rajapinta hallintoviranomaiselle ja tarkastusviranomaiselle liitännäisjärjestelmän sellaisiin tietoihin, joihin mainituilla viranomaisilla on tämän lain tai yleisasetuksen nojalla oikeus lakisääteisten tehtäviensä hoitamiseksi.

Edelleen 25 §:ään ehdotetaan lisättäväksi 5 momentti, jossa säädettäisiin, että tietojärjestelmästä saadaan luovuttaa tietoja teknisen rajapinnan avulla muulle kuin tässä laissa tarkoitetulle viranomaiselle ja Euroopan unionin toimielimelle, jos niillä on lakiin perustuva oikeus saada tiedot. Tietojärjestelmästä voidaan luovuttaa tietoja soveltaen, mitä yleisasetuksessa ja Euroopan unionin varainhoitoa koskevissa säännöksissä säädetään sähköisestä järjestelmästä ja sen sisältövaatimuksista. Tällä tarkoitettaisiin tietojen luovuttamista Euroopan komission ja jäsenvaltioiden käyttämään SFC-tietojärjestelmään (System for Fund Management in the European Union). Tietoja voitaisiin siirtää myös valtioneuvoston yhteiseen asianhallintajärjestelmään sekä valmisteilla olevaan valtiovastuustoiminnan tietovarantoon, jos laissa mainitut edellytykset täyttyisivät.

Rahastolain 25 §:ään ehdotetaan lisättäväksi 6 momentti, joka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä liitännäisjärjestelmän sisältöä koskevista vaatimuksista.

26 §. Sisäasioiden rahastojen ohjelman asiointi- ja käsittelyjärjestelmä ja tietojen käsittely. Lakiehdotuksen 26 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat muutokset Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen tietojen käsittelystä rahastojen ohjelman asiointi- ja käsittelyjärjestelmässä. Rahastolain 26 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sisäasioiden rahastoja koskevat tiedot käsiteltäisiin sisäasioiden rahastojen ohjelman asiointi- ja käsittelyjärjestelmässä. Voimassa olevan lain mukaan sisäasioiden rahastoja koskevat tiedot on käsitelty sisäministeriön käyttämässä valtioneuvoston yhteisessä asianhallintajärjestelmässä. Momenttiin lisättäisiin, että hallinto- ja tarkastusviranomaiset käyttäisivät uutta tietojärjestelmää Euroopan unionin lainsäädännössä ja kansallisissa laissa säädettyjen ohjelmaa ja toimeenpanosuunnitelmaa koskevien tehtävien hoitamiseen. Lisäksi momentissa ehdotettaisiin säädettäväksi, että tietojärjestelmä olisi yleisasetuksen 69 artiklassa tarkoitettu sähköinen järjestelmä ja sisäministeriö olisi tietojärjestelmän rekisterinpitäjä ja se vastaisi tietojärjestelmästä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) mukaisesti. Sisäministeriö omistaisi asiointi- ja käsittelyjärjestelmän ja vastaisi siitä, että tietojärjestelmä täyttää jäsenvaltiolle yleisasetuksessa sekä rahastolaissa säädetyt lakisääteiset edellytykset. Pykälässä tarkoitettussa tietojärjestelmässä käsiteltäisiin myös henkilötietoja. Koska järjestelmää käyttää sekä hallinto- että tarkastusviranomaiset, olisi selvyuden vuoksi perusteltua, että sisäministeriön vastuuasema todetaan laissa erikseen.

Lakiehdotuksen 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallintoviranomainen käsitelisi tietojärjestelmässä rahastolaissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset momentissa mainitut tiedot. Voimassa olevassa laissa on säädetty, että momentissa mainitut asiakirjat käsitellään asianhallintajärjestelmässä. Momentissa käsiteltävät tiedot sisältäisivät myös henkilötietoja. Euroopan unionin yleisasetuksen 4 artiklan mukaan jäsenvaltiot saavat käsitellä henkilötietoja ainoastaan silloin, kun se on tarpeen asetuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi erityisesti seuranta, raportointia, viestintää, julkaisemista, arviointia, varainhoitoa, varmuuksia ja tarkastuksia varten sekä tarvittaessa osallistujien tukielpöisuuden määrittämistä varten.

Tietojärjestelmä ei toimisi avustuksen hakijoiden eikä saajien sähköisenä arkistona. Avustuksen saajien olisi säilytettävä avustettavaan hankkeeseen ja toimintaan liittyvä kirjanpitoaineisto ja muu aineisto siten kuin 17 §:n 3 momentissa säädetään. Avustuksen saajan velvollisuus aineiston säilyttämiseen perustuu tarpeeseen valvoa avustuksen käyttöä. Rahastoja velvoittavassa Euroopan unionin yleisasetuksessa säädetään, että aineisto on säilytettävä viiden vuoden ajan sen vuoden 31 päivästä joulukuuta, jona hankkeen tai toiminnan viimeinen maksuerä on maksettu avustuksen saajalle.

Pykälään 26 ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan tietojärjestelmän jokaisen käyttäjän on tunnistauduttava vahvan sähköisen tunnistamisen avulla siten kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa säädetään. Suomen julkishallinnon organisaatioiden sähköiset asiointipalvelut edellyttävät pääsääntöisesti vahvaa tunnistamista, jotta käyttäjän henkilöllisyys voidaan varmistaa. Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen ohjelman tietojärjestelmää käytettäessä henkilön tunnistaminen ei yksinään riittäisi vaan lisäksi on varmistettava henkilön yhteys organisaatioon ja henkilön oikeus edustaa organisaatiotaan kyseisessä asiointissa. Vahvaa sähköistä tunnistautumista edellytettäisiin sekä avustuksen hakijaorganisaatioiden ja avustuksen saajaorganisaatioiden käyttäjiltä että viranomaisen käyttäjiltä.

Tietojärjestelmään tallennettujen tietojen julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja siihen tallennettujen henkilötietojen suojasta Euroopan unionin yleisessä tietosuojasetuksessa ja tietosuojalaissa.

31 §. Muutoksenhaku. Lakiehdotuksessa ehdotetaan lisättäväksi 31 §:ään 2 momentti, jonka mukaan oikaisuvaatimus hallintoviranomaisen tekemään päätökseen ja siihen annettava päätös tehdään 26 §:ssä tarkoitettussa tietojärjestelmässä. Oikaisuvaatimuksen voisi toimittaa myös sisäministeriön kirjaamoon.

33 §. Siirtymäsäännökset. Rahastolain 33 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan ennen ehdottavan lain voimaantuloa vireille tulleet asiat käsiteltäisiin loppuun uudessa tietojärjestelmässä.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Lakiehdotuksen 25 §:ään ehdotetaan lisättäväksi 6 momentti, joka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa säännöksiä liitännäisjärjestelmän sisältöä koskevista vaatimuksista.

9 Voimaantulo

Lakimuutos ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

10 Toimeenpano ja seuranta

Euroopan unionin sisäasioiden rahastot toimivat ohjelmakausittain. Jäsenvaltiot käyvät jatkuvaa vuoropuhelua komission kanssa rahastojen toimivuudesta koko ohjelmakauden ajan. Komissio tarkastelee rahastoja ohjelmakauden kuluessa ja tekee omat arvionsa jälkiarviointien, sidosryhmien kuulemisten sekä tehtyjen vaikutustenarviointien perusteella. Jälkiarvioinnissa keskitytään rahastojen vaikutusten selvittämiseen. Valmistautuessaan uuden ohjelmakauden valmisteluun komissio tekee rahastoista väliarvioinnin.

Rahastoja koskevat Euroopan unionin säädökset edellyttävät rahastojen ohjelmien toimeenpanon seuranta ohjelmakauden aikana etenkin tuloksellisuuden näkökulmasta. Samalla arvioidaan myös kansallisen hallinto- ja valvontajärjestelmän toimintaa. Yleisasetus velvoittaa jäsenvaltion laatimaan suoritusperusteisen kehyksen, jonka avulla ohjelman tuloksellisuutta sen täytäntöönpanon aikana voidaan valvoa, arvioida ja raportoida.

11 Suhde muihin esityksiin

Hallituksen esitys ei liity muihin eduskunnan käsittelyssä oleviin hallituksen esityksiin. Hallituksen esityksen mukaisella sääntelyllä ei ole myöskään vaikutuksia valtion talousarvioesitykseen.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Henkilötietojen suoja

Luonnollisten henkilöiden henkilötietojen käsittelyä ja erityislainsäädännön tarpeellisuutta on tarkasteltu ja arvioitu riskiperusteisesti yleisasetuksen edellyttämän EU:n sisäasioiden rahaston ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmän toimivuuden sekä toiminnan tavoitteiden kannalta. Yleisasetuksen 69 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiolla on oltava ohjelmaa varten hallinto- ja valvontajärjestelmä ja jäsenvaltion on varmistettava hallinto- ja valvontajärjestelmän toiminta moitteettoman varainhoidon periaatteen sekä yleisasetuksen liitteessä XI lueteltujen keskeisten vaatimusten mukaisesti.

Yleisasetuksen 69 artiklan 4 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on huolehdittava seurantajärjestelmän ja indikaattoreita koskevien tietojen laadusta, oikeellisuudesta ja luotettavuudesta. Yleisasetuksen 69 artiklan 8 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tuen saajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välinen tiedonvaihto toteutetaan kokonaisuudessaan sähköisten tiedonvaihtojärjestelmien avulla yleisasetuksen liitteen XIV mukaisesti. Yleisasetuksessa säädetään edelleen, että hallintoviranomainen voi tuensaajan nimenomaisesta pyynnöstä poikkeuksellisesti hyväksyä tiedonvaihdon paperimuodossa, mutta paperimuotoinen tiedonvaihto ei kuitenkaan vaikuta hallintoviranomaisen velvollisuuteen kirjata ja tallentaa tietoja 72 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti. Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen avustusmenettely hoidettaisiin jatkossa ehdotettavan tietojärjestelmän kautta. Laissa olisi säädetty jatkossakin siitä, että hallintoviranomaisen erikseen salliessa avustusta voitaisiin hakea ja raportointi ja sen yhteydessä tapahtuva maksamisen hakeminen voitaisiin tehdä hallintoviranomaisen hyväksymällä lomakkeella sähköisesti. Lomakehaun tapauksessakin hallintoviranomaisen tehtävänä olisi kirjata ja tallentaa sähköisesti kustakin toimesta tiedot, joita tarvitaan seuranta, arviointia, varainhoitoa, varmennuksia ja tarkastuksia varten yleisasetuksen liitteen XVII mukaisesti, ja varmistaa tietojen turvallisuus, eheys ja luottamuksellisuus ja tietojen käyttäjän todentaminen. Ehdotettavaa sääntelyä on arvioitava perustuslaissa turvatun henkilötietojen suojaa koskevan säännöksen näkökulmasta.

Lakiehdotuksen 26 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännökset rahastojen ohjelman asiointi- ja käsittelyjärjestelmästä. Pykälässä säädettäisiin, että sisäasioiden rahastoja koskevat tiedot käsiteltäisiin sisäasioiden rahastojen ohjelman asiointi- ja käsittelyjärjestelmässä. Hallinto- ja tarkastusviranomainen käyttäisi tietojärjestelmää Euroopan unionin lainsäädännössä ja rahastolaissa säädettyjen ohjelmaa ja sen toimeenpanosuunnitelmaa koskevien tehtävien hoitamiseen. Hallintoviranomainen käsitelisi tietojärjestelmässä Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyt ohjelmaa, sen hallinnointia, seurantaa ja valvontaa koskevat asiakirjat sekä ohjelmaa koskevan toimeenpanosuunnitelman. EU:n sisäasioiden rahastojen ohjelman tietojärjestelmän sisältämät henkilötiedot liittyisivät saapuneisiin avustushakemuksiin ja raportteihin sekä näiden käsittelyyn. Tiedot olisivat tietojärjestelmän viranomaiskäyttäjien käytettävissä hankkeiden hallinnointia ja valvontaa varten. Tietojärjestelmään tallennetut tiedot olisi suojattu asiattomalta katselulta, muuttamiselta ja hävittämiseltä. Suojaus perustuisi käyttöoikeushallintaan, tietokantojen ja palvelinten tekniseen suojaukseen, kulunvalvontaan, tietoliikenteen suojaukseen sekä tietojen varmuuskopiointiin. Pääsy tietojärjestelmään perustuu julkishallinnon asiointipalveluiden yhteisen Suomi.fi-tunnistuspalvelun kautta tapahtuvaan vahvaan sähköiseen tunnistamiseen sekä Suomi.fi-valtuuksiin.

Henkilötietoja voisivat olla esimerkiksi avustuksen hakijan ja saajan yhteyshenkilön nimi, sähköpostiosoite ja puhelinnumero, avustuksen saajan tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevat nimitiedot ja henkilötunnukset, hankkeiden ohjausryhmien kokoonpanoa koskevat tiedot, raportoinnin yhteydessä olevat palkkatiedot ja muut hakijan ja avustuksen saajan hakemukseen ja raporttiin sisällyttämät henkilötiedot kuten kansalaisuutta tai oleskelulupaa koskevat tiedot. Kansalaisuus- ja oleskelulupaa koskevien tietojen käsittely perustuu siihen, että osalla rahastojen hankkeista ja toimista avustetaan Euroopan unionissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten vastaanotto- ja kotouttamistoimia sekä vapaaehtoiseen paluuseen liittyviä toimia. Henkilötietojen merkitseminen on välttämätöntä rahastojen toimeenpanon ja valvonnan kannalta. Lisäksi tietojärjestelmään tallennettaisiin hankkeisiin osallistuvien muiden organisaatioiden yhteyshenkilöiden nimet ja yhteystiedot. Yhteyshenkilöiden henkilötietojen tallentaminen olisi perusteltua, koska niitä tarvitaan avustuksen hakijan ja saajan sekä rahastojen ohjelman hallinnoinnista vastaavien viranomaisten väliseen yhteydenpitoon vireillä olevan asian käsittelyyn liittyen. Tietojärjestelmässä käsiteltävät henkilötiedot eivät olisi tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja.

Perustuslakivaliokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää perustuslain 10 § 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp). Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa tämän säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatuun yksityiselämän suojan piiriin. Kysymys on kaiken kaikkiaan siitä, että lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on täytännössä pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröityvien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (PeVL 2/2018 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (PeVL 14/2018 vp, s. 5 ja siinä viitatus lausunnot). Merkityksellistä on, että valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädetty erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvatuun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on tämän vuoksi arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/D), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 29/2016 vp, PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp). Ehdotettavassa laissa käsiteltävät henkilötiedot eivät ole erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevan lainsäädännön toimeenpano ja valvonta edellyttävät, että rahastojen toimeenpanosta vastaavat viranomaiset varmistuvat siitä, että avustus kohdentuu oikein ja että voidaan varmistua siitä, että rahastosta myönnetty avustus käytetään hyödyttämään sellaisten henkilöiden tilannetta esim. kotoutumista, joita rahaston tavoitteiden mukaisesti rahoituksella tulisi tukea.

Henkilötietojen käsittelyä koskevat tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädetyt periaatteet. Henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään (tietojen minimointi). Henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista muun muassa, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi (c alakohta). Artiklan 3 kohdan mukaan mainitussa c alakohdassa tarkoitettun käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa lainsäätäjän oikeudessa. Unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset. Voimassa olevassa rahastolaissa on säädetty käsiteltävistä tiedoista. Lakiehdotuksen mukaan pykälässä säädetyt tietoja voitaisiin käsitellä ehdotettavassa asiointi- ja käsittelyjärjestelmässä.

Ohjelman tietojärjestelmään tallennettavien henkilötietojen käsittely voidaan toteuttaa tarkoituksenmukaisesti yksinomaan tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain mukaisesti. Perustuslakivaliokunta on katsonut lausunnossaan, että henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi ensisijaisesti taata tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislain nojalla. Perustuslakivaliokunnan mielestä lähtökohtaisesti riittävää on, että henkilötietojen suojaa ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa tietosuoja-asetuksen kanssa (PeVL 14/2018 vp s. 3).

Asetuksenantovaltuudet

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto. Lakiehdotukseen sisältyy yksi valtuutussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä liitännäisjärjestelmän sisältöä koskevista vaatimuksista. Perustuslakivaliokunta on korostanut, että perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös rajoittaa suoraan valtuutussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuutuksien nojalla annettavien säännösten ja määräysten sisältöä. Asetuksella ei siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä esimerkiksi yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteista eikä asioista, jotka muuten perustuslain mukaan kuuluvat lain alaan (PeVL 48/2001 vp, PeVL 16/2002 vp ja PeVL 40/2002 vp). Asetuksenantovallasta säädetään esityksessä mahdollisimman tarkkarajaisesti ja täsmällisesti. Koska kyse on tarkkaan rajatusta, lainsäädännön soveltamista koskevista määräyksistä, ei lakiehdotuksen asetuksenantovaltuus ole ristiriidassa perustuslain 80 §:n kanssa.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus: